

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління публічними фінансами»
на тему: «Місцеві податки і збори з юридичних осіб в Україні»

Виконавець:

студентка 61 групи 6 курсу ФФБС
Пономарьова Влада Сергіївна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н. доцент
Мартинюк Ірина Василівна

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПРАВЛЯННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ З ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....	6
1.1. Історія становлення місцевих податків і зборів.....	6
1.2. Місцеві податки і збори: економічна сутність і роль у податковій системі.....	13
1.3. Нормативно-правове регулювання справляння місцевих податків і зборів з юридичних осіб.....	16
Висновки до розділу 1.....	36
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ З ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ ЗА 2018-2022	37
2.1. Аналіз фіскальної ролі місцевих податків і зборів з юридичних осіб в Україні за 2018-2022 роки	37
2.2. Моніторинг ролі плати за землю з юридичних осіб у податковій системі України.....	55
2.3. Динаміка надходжень і податковий борг місцевих податків і зборів з юридичних осіб в Одеській області за 2018-2022 роки	60
2.4. Прогнозування надходжень місцевих податків і зборів з юридичних осіб до місцевих бюджетів України на 2023-2024 роки.....	69
Висновки до розділу 2.....	76
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СПРАВЛЯННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ З ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....	78
3.1. Зарубіжний досвід справляння місцевих податків і зборів та можливість його застосування в Україні.....	78
3.2. Проблеми місцевого оподаткування в Україні.....	84
3.3. Шляхи вдосконалення місцевого оподаткування України.....	86
Висновки до розділу 3.....	89
ВИСНОВКИ.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	96
ДОДАТКИ.....	101

ВСТУП

Актуальність. Так як місцеві податки і збори передбачають неабиякі надходження до місцевих бюджетів і механізм справляння яких є фінансовою основою забезпечення надання суспільних послуг громадянам в окремих адміністративно-територіальних одиницях, то аналіз даної теми має визначальне значення особливо у розрізі юридичних осіб, оскільки юридичні особи вважаються ключовими суб'єктами в державах із розвинутою економікою. У сучасних умовах розвитку економіки України посилення ролі місцевих податків і зборів та збільшення за їх рахунок доходної частини місцевих бюджетів є головним напрямом зміцнення й розширення фінансової автономії місцевих органів влади та розвитку міжбюджетних відносин, а все це потребує детального дослідження, що зумовлює актуальність обраної теми.

Дослідження ролі щодо формування дохідної частини місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків і зборів висвітлено в працях таких вчених як: О. М. Білянського, В. І. Теремецького, Т. Є. Городецької, О. В. Покатаєвої, П. В. Мельника, Т. Н. Корнієнко та інших. Визначенню та вивченню нормативно-правового регулювання системи місцевих податків і зборів присвятили свої роботи Л. К. Воронова, Т. А. Латковська, А. А. Нечай, Л. О. Нікітіна, В. М. Кофлан, І. Є. Криницький тощо. М. П. Бадида, М. В. Вікторчук, В. В. Письменний, А. В. Стаценко, Л. П. Коваленко, займалися пошуком шляхів реформування. А проблемні питання функціонування місцевих податків досліджували багато українських та зарубіжних науковців: О. Василик, В. Андрущенко, І. Волохова, Є. Жмереко, А. Кривосатий, І. Луніна, С. Слухай, В. Суторміна та багато інших [7, с. 2].

Обговорення щодо напрямів удосконалення справляння місцевих податків з юридичних осіб ведеться протягом багатьох років, оскільки існує ряд недоліків, які зумовлені невирішеністю як теоретичних проблем, так і невизначеністю багатьох технічних процедур. Тому дослідження певних питань по вирішенню завдань підвищення фіскальної ефективності місцевих податків і зборів та створення такої моделі місцевого оподаткування, яка б забезпечила

стійку фінансову базу місцевого самоврядування, залишаються й досі актуальними наразі.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження системи місцевого оподаткування в частині справляння місцевих податків і зборів з юридичних осіб, виявлення проблематики та розробка пропозицій щодо вдосконалення. Виходячи з мети, слід вирішити наступні завдання:

- розглянути історію становлення місцевих податків і зборів та економічну сутність і роль;
- визначити нормативно-правове регулювання справляння місцевих податків і зборів з юридичних осіб;
- проаналізувати фіскальну ефективність місцевих податків і зборів з юридичних осіб в Україні за 2018 - 2022 роки;
- провести детальний аналіз плати за землю з юридичних осіб за останні роки в податковій системі України;
- вказати динаміку надходжень і податковий борг місцевих податків і зборів з юридичних осіб Одеської області за 2018 - 2022 роки;
- спрогнозувати надходження місцевих податків і зборів з юридичних осіб до місцевих бюджетів України на 2024 - 2025 роки;
- обґрунтувати необхідність зарубіжного досвіду справляння місцевих податків і зборів в Україні;
- визначити сучасні проблеми місцевого оподаткування в Україні та шляхи його вдосконалення.

Об'єкт дослідження: процес справляння місцевих податків і зборів з юридичних осіб в Україні.

Предмет дослідження: економічні відносини, що виникають між податковими органами та юридичними особами під час справляння місцевих податків і зборів.

Методами дослідження для вирішення поставлених у роботі завдань є загальнонауковий для визначення сутності місцевих податків і зборів, історичний метод для узагальнення основних етапів становлення місцевих

податків і зборів, порівняльний, статистичний аналіз для дослідження частки місцевих податків і зборів, схематичний, табличний й графічний методи для зображення динаміки показників місцевих податків і зборів.

Інформаційною базою у ході даного дослідження є звіти Державної податкової служби, Державної казначейської служби України, Державної служби статистики, Міністерства фінансів України, законодавчі та нормативні акти з питань оподаткування, накази, навчальні посібники, збірники наукових праць, матеріали конференцій, довідкова література та дані інтернет-ресурсів.

Апробація результатів дослідження. Взято участь у міжнародних, всеукраїнських, студентських конференціях та певні наукові результати напрацювань були опубліковані:

- у Журналі «Соціально-економічні проблеми і держава», 2022, випуск 2(27), стаття на тему: «Сучасна проблематика майнового оподаткування: національний і міжнародний вимір»;

- у VI Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» з публікацією тез «Проблематика місцевих податків в Україні на сучасному етапі»;

- у V Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції «Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи» з публікацією тез «Сучасна проблематика обчислення плати за землю в Україні»;

- у V Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансові інструменти сталого розвитку економіки» - тези «Зміни податкової звітності з податку на майно для юридичних осіб»;

- у кафедральному збірнику фінансів Одеського національного економічного університету стаття «Особливості проведення камеральної перевірки податкових декларацій з податку на майно».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальна кількість сторінок складає: 123 сторінки, із них 96 сторінок основного тексту. Робота містить 27 таблиць та 31 рисунок, додатки викладено на 23 сторінках, список використаних джерел містить 41 найменування.

аспектів у нашій країні. Необхідність реформування шляхом покращення справляння місцевих податків і зборів може бути поштовхом на стабільне джерело доходів місцевих бюджетів країни.

Так, на прикладі розвиненої країни Франції, їх законодавство представляє більш широкий перелік місцевих податків і зборів, застосовуються прогресивні ставки податку на нерухомість, де розміри залежать від площі нерухомості. Транспортний податок в даній країні є й за сумісністю ще екологічним податком. Вважаємо за доцільним перейняти досвід місцевого оподаткування Франції в Україну в частині справляння транспортного податку, а також можливо застосувати прогресивну шкалу до податку на нерухомість, розміри якого будуть залежати від площі оподаткування. Справляння майнових податків відіграє одну з головних ролей у формуванні джерел наповнення бюджету, існує певна проблематика, яка вищезазначена і шляхи вдосконалення.

ВИСНОВКИ

Податки та збори забезпечують підтримку держави, яка особливо необхідна в період воєнного стану країни. Тому забезпечення своєчасної та повної сплати податкових зобов'язань, наповнення місцевого бюджету є одним з безумовних пріоритетів. Від повного наповнення місцевого бюджету залежать виконання всіх соціальних гарантій міст, громад та їх фінансова стабільність. Виходячи з мети кваліфікаційної роботи, вирішені такі завдання:

1. Розглянуто історію становлення місцевих податків і зборів. Вияснили, що місцеві податки не мають таку довготривалу історію виникнення як державні, проте все рівно мають свою історичну ізюминку. Податок на майно згадували ще до 6 тисячоліття до н.е. у Стародавньому світі, Греції та Римі. Перша база оподаткування - земля, плодів дерева, свійські тварини та врожай, які представляли основне джерело багатства у Стародавньому світі. Дж. Генрі у XIX ст. представив свою ідею єдиного земельного податку, а у подальшому вже ідеї оподаткування землі стрімко розвивалися. Згідно з історичними даними, першим місцевим стягненням вважають податок на користь бідних, який введений в Англії у XVII ст. через вагоме збільшення кількості бідних і злидарів. Місцеві податки існували для утримання охорони, лікарень, місцевої поліції та на окремі види робіт із благоустрою міст, а саме будівництво, освітлення тощо. Податок на нерухоме майно є традиційним об'єктом оподаткування ще з XVIII сторіччя і якщо люди володіли ним, то вважалось, що вони багаті. Першим класичним майновим податком на території України можна вважати «дякло», який запроваджений ще у 947 році княгинею Ольгою. Починаючи з 2004 року в Україні справлялись 2 місцеві податки і 12 видів місцевих зборів, а вже у 2015 році внесені зміни у майнове оподаткування, по теперішній час справляється податок на майно: податок на нерухоме майно, від земельної ділянки, плата за землю, транспортний податок та єдиний податок, а також місцеві збори: туристичний та за паркування транспортних засобів.

2. Визначено нормативно-правове регулювання справляння місцевих податків і зборів з юридичних осіб. Місцеві податки і збори законодавчо

регламентовані Податковим кодексом України, що регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, порядок їх адміністрування, їх обов'язки та права тощо. Крім цього, Конституцією України закріплено право встановлення місцевих податків та зборів органами місцевого самоврядування. Земельним Кодексом України регулюються земельні відносини в Україні з метою забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, раціонального використання та охорони земель. Цивільним Кодексом України передбачені особисті немайнові та майнові відносини, засновані на юридичній рівності. Бюджетним Кодексом України визначено, що місцеві податки і збори зараховуються до бюджетів відповідного рівня відповідно до Бюджетного кодексу України.

3. Проаналізовано фіскальну ефективність місцевих податків і зборів з юридичних осіб в Україні за 2018 - 2022 роки. Динаміка надходжень майнових податків в Україні протягом досліджуваного періоду часу показує позитивну тенденцією, але винятком є транспортний податок. Зменшення надходжень з транспортного податку цілком може бути зумовлено скороченням переліку авто, з яких потрібно платити податок, та зниженням платоспроможності громадян. Зменшення сплати плати за землю у 2020 році відбулося через зміни внесені до податкового законодавства, а саме Законом № 540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», а саме надання пільги зі сплати плати за землю. місцеві податки та збори з юридичних осіб у податкових надходженнях місцевого бюджету займають незначну роль. Питома вага місцевих податків з юридичних осіб у всіх надходженнях місцевих податків є незначною, частка плати за землю та єдиного податку перевищує інші, так як і в загальній сумі надходжень від місцевих податків. У ВВП місцеві податки та збори мають значну роль, адже вони досягають значення більше одиниці, проте сама тенденція показує на спад. Розглянуто забезпечення виконання планових показників наповнення бюджету по кожному податку і збору, а також в розрізі

областей, де виявлено, що найбільші втрати надходжень місцевих податків та зборів за останній рік були в найбільш постраждалих від війни областях.

4. Проведено аналіз плати за землю з юридичних осіб за останні роки в податковій системі України. Варто зазначити, що плата за землю займає найбільшу частку у складі податку на майно. Розглянувши надходження по платі за землю, що справляється з юридичних осіб так і з фізичних, домінує форма землекористування не через право власності, а через взяття в оренду земельні ділянки. Помітили значне збільшення обсягу плати за землю у 2019 році через скасування пільги на земельні ділянки, наданих для залізниць, зокрема проведення інвентаризації земельних ділянок, наданих у користування та оренду. А у 2020 році причиною зниження надходжень є поширення коронавірусної хвороби, через що були введені пільги з плати за землю, зокрема, за період з 1 березня по 30 квітня 2020 року плата за землю не нараховується та не сплачується фізичними або юридичними особами. Дослідивши темпи росту надходжень плати за землю за 2022 рік до 2021 року по областях, можна зробити висновок, що їх рівень виконання залежить від стану ведення бойових дій у регіонах нашої країни. Немає приросту до попереднього року по таким областям: Харківська, Донецька, Луганська, Запорізька та Херсонська. Що стосується Одеської області, то там податкові надходження від плати за землю з юридичних осіб щороку мають зростаючу тенденцію, окрім винятком є 2022 рік. У 2021 р. порівняно з 2020 р. надходження від цього податку збільшилися у 1,1 рази. Податковий борг по земельному податку перевищував борг з орендної плати, однак у 2022 році навпаки. Така зміна, бути обумовлена тим, що у 2022 у зв'язку з воєнним станом багато підприємств обрали спрощену систему оподаткування; збільшилася кількість платниками укладених договорів оренди.

5. Проаналізовано динаміку надходжень і податковий борг місцевих податків і зборів з юридичних осіб Одеської області за 2018 - 2022 роки. У період останніх років 2022 – 2023, коли, на жаль, у нашій країні панує війна, на стан податкових надходжень безумовно це впливає. Проте, незважаючи на

складну ситуацію, платники Одеської області у складний воєнний час продовжують підтримувати державу, при цьому сумлінно сплачуючи до бюджету податки. Спостерігалася змішана тенденція надходжень з місцевих податків і зборів з юридичних осіб. Зменшення відбувається з транспортного податку, що пов'язане зі скороченням переліку авто, з яких потрібно платити податок. Відповідно до переліку легкових автомобілів, які підлягають оподаткуванню транспортним податком у 2021 році – 249, у 2022 – 186 автомобіля. Надходження плати за землю і податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за 2022 рік зменшилися порівняно з попереднім роком через зміни до податкового законодавства, якими протягом березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, в якому припинено або скасовано воєнний стан, не нараховується та не сплачується плата за землю (земельний податок та орендна плата) та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, на територіях, де ведуться (велися) бойові дії або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації. Що стосується туристичного збору на сьогоднішній він демонструє негативні та нестабільні надходження до бюджету оскільки спочатку через пандемію COVID-19, а зараз через воєнний стан в країні туризм на паузі. Розглянуто окремо показники по кожному податку і збору по надходженням за 2023 рік станом на 01.10.2023, а саме: показник доходів за січень – вересень, виконання плану, темп росту до надходжень попереднього року, сума боргу. Крім цього, продемонстровано ТОП - 7 боржників - юридичних осіб по кожному місцевому податку і збору Одеської області.

6. За допомогою функції «Тенденція» в Excel застосували економіко-математичне моделювання через побудову трендових моделей та однофакторної, спрогнозувавши надходження місцевих податків і зборів з юридичних осіб до місцевих бюджетів України на 2024 - 2025 роки. Звісно вірогідність похибок при прогнозуванні надходжень існує, на що впливають деякі фактори.

7. Розглянули та обґрунтували необхідність зарубіжного досвіду справляння місцевих податків і зборів в Україні на прикладі розвинутих країн, Франції, Польщі, США, Великобританії.

8. У цілому проблемними питаннями, на наш погляд, є: схеми мінімізації податкових зобов'язань та взагалі ухилення від сплати; відсутність повних відомостей в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно та земельному кадастрі щодо прав власності користування земельними ділянками до 2013 року, вузька база оподаткування транспортним податком, проведення нормативно-грошової оцінки земель, некоректність визначення цільового призначення землі, неефективність певних податкових ставок, доволі широкий перелік пільг та встановлення юридичними і фізичними особами пільг без правомірного їх використання, невеликий перелік місцевих податків і зборів для стягнення.

9. Шляхи вдосконалення справляння місцевих податків і зборів: підвищення контролю та формування податкової культури у платників податків; створення повної бази земельних ділянок з проведенням інвентаризації всіх земельних ділянок та об'єктів нерухомого майна; перегляд пільг для окремих категорій, своєчасне проведення нормативно-грошової оцінки земель, розширення бази оподаткування транспортним податком, створення при виконавчих комітетах місцевих рад груп по наповненню місцевих бюджетів за участю працівників податкових органів, Державного земельного кадастру; проведення роз'яснення серед платників податків щодо прийняття рішень, шляхів наповнення бюджету; розширення переліку місцевих податків та зборів, що можуть бути введені органами місцевого самоврядування на відповідній території.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз виконання державного та місцевих бюджетів за 9 місяців 2022 року. *Шведсько-Український Проект «Підтримка децентралізації в Україні»*, *SALAR International*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15748> (дата звернення: 24.09.2023).
2. Бортнік Н.В. Зарубіжна практика місцевого оподаткування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 8, частина 1. 2016 (дата звернення: 17.11.2023).
3. Бюджетний Кодекс України № 2456-VI від 24.08.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 09.09.2023).
4. Державна податкова служба України. Надходження податків і зборів. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/nadhodjennya-podatktiv-i-zboriv--obovyaz/nadhodjennya-podatktiv-i-zboriv/> (дата звернення: 30.10.2023).
5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 17.07.2023).
6. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes> (дата звернення: 24.11.2023).
7. Жаворонок А. В.; Абрамова А.С.; Виговська В. В. Місцеві податки і збори як джерело формування доходів бюджету. *Фінансові дослідження*, 2019, 1(6).
8. Закон України «Про автомобільний транспорт». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 22, 2344-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text> (дата звернення: 17.07.2023).
9. Закон України «Про транспорт». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 51. 232/94-ВР. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.07.2023).
10. Закон України від 11.04.2023 № 3050-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3050-20#Text> (дата звернення: 02.09.2023).
 11. Закон України від 15.03.2022 № 2120 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 02.09.2023).
 12. Закон України від 30.06.2023 № 3219- IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-IX#Text> (дата звернення: 02.09.2023).
 13. Земельний кодекс України від 2002 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 17.02.2023).
 14. Інформаційна довідка: Податкова система країн-членів ЄС. 2022. № 11. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00ZKX1.pdf (дата звернення: 16.11.2023).
 15. Конституція України : від 28.06.1996 р. : станом на 01 січ. 2006 р. Київ : Ін Юре, 2006. 144 с.
 16. Луценко І.С. Гогулінський В. В. Моніторинг фіскальної ролі майнового оподаткування в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8349> (дата звернення: 24.09.2023).

17. Майданчик О., Журавель Я. Місцеві податки та збори в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз. *Вісник АПСВ*. 2020. № 1-2. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1-2_2020-64-70.pdf (дата звернення: 14.11.2023).
18. Майстренко О.В. Податок на нерухоме майно – як додаткове джерело наповнення місцевих бюджетів. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_19224 (дата звернення: 15.08.2023).
19. Мельник А.М. Еволюція оподаткування нерухомого майна в Україні та світі. Інвестиції: практика та досвід. № 20, 2014.
20. Міністерство фінансів України. Виконання доходів місцевих бюджетів. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhativ> (дата звернення: 23.10.2023).
21. Міністерство фінансів України. Доходи Державного бюджету. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2022/> (дата звернення: 17.09.2023).
22. Наказ Міністерства фінансів України від 10.11.2022 № 371 «Про внесення змін до форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки». URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/podatok-na-neruhome-mayno--/formi-zvitnosti/643040.html> (дата звернення: 16.07.2023).
23. Наказ Міністерства фінансів України від 18.02.2022 № 83 «Про внесення змін до форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0303-22#Text> (дата звернення: 16.07.2023).
24. Наказ Міністерства фінансів України від 29.07.2022 № 225 «Про затвердження Порядку підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків» URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-22#Text> (дата звернення: 16.07.2023).
25. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2022 № 401 «Про внесення змін до форми Податкової декларації з транспортного податку». URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/transportniy-podatok/normativno-pravovi-akti/77874.html> (дата звернення: 16.07.2023).
26. Огляд податків у США за 2023 рік URL: <https://iqdecision.com/ua/oglyad-podatkov-u-ssha-za-2023-rik/> (дата звернення: 17.11.2023).
27. Петленко Ю.В., Рожко О.Д. Місцеві фінанси : опорний конспект лекцій. К. : Кон-дор, 2009. 282 с. URL: https://pidru4niki.com/10130119/finansi/istoriya_viniknennya_mistsevih_podatkov_zboriv (дата звернення: 12.07.2023).
28. Письменний В. В. Локальні податки і збори як економічна основа наповнення місцевих бюджетів. *Вісник Тернопільської академії народного господарства*. № 1. 2005. С. 70–80. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/60802095.pdf> (дата звернення: 02.09.2023).
29. Плани та звіти роботи Державної податкової служби України на 2021 рік. URL: <https://tax.gov.ua/> (дата звернення 09.03.2022).
30. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 03.01.2022).
31. Пономарьова В.С. Артюх О.В. Особливості проведення камеральної перевірки податкових декларацій з податку на майно. *Збірник кафедри фінансів*. 2023.
32. Пономарьова В.С. Артюх О.В. Сучасна проблематика майнового оподаткування: національний і міжнародний вимір. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2022. Вип. 2 (27). С. 161-168.
33. Пономарьова В.С. Мартинюк І.В. Зміни податкової звітності з податку на майно для юридичних осіб. *Фінансові інструменти сталого розвитку*